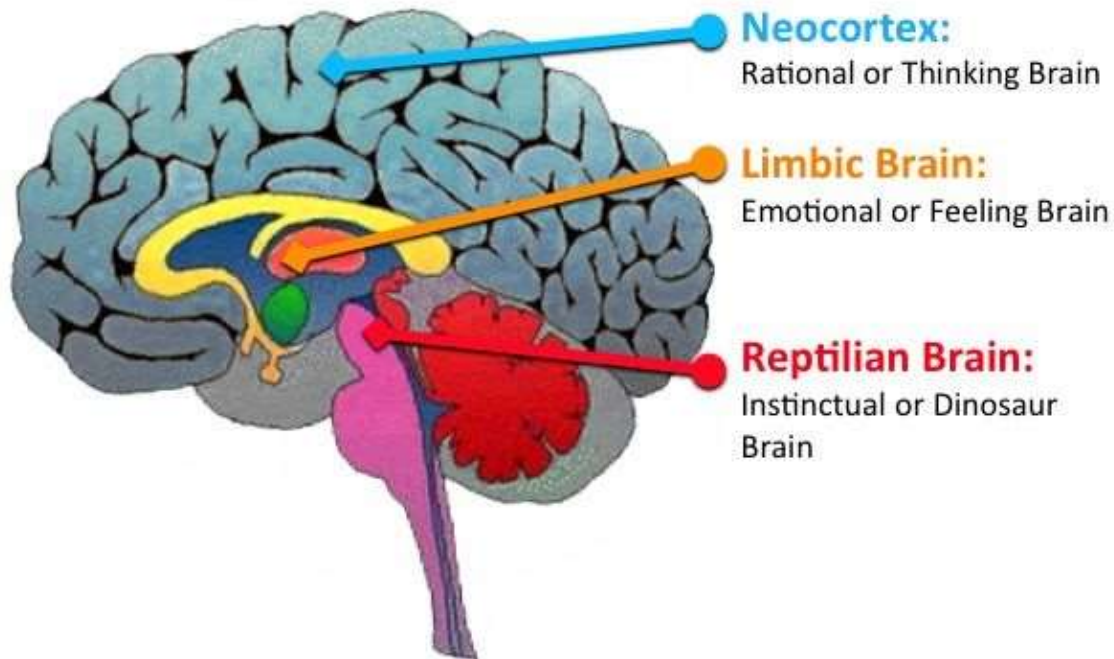

De mens als vertellend dier (volks)verhalen, functies en patronen

Theo Meder

Steentijd

- Evolutiesprong: neo-cortex

Steentijd

- Evolutiesprong: neo-cortex
- Taalvermogen, fantasie, creativiteit
- Ontwikkeling van taal
- Ontwikkeling van verhalen vertellen
- Vertellen 's avonds rond het kampvuur (licht, warmte, samenzijn)

Zouden apen verhalen vertellen als ze konden spreken?

Twee voorwaarden:

1. een strottenhoofd om klanken te kunnen maken: performance
2. intern taalsysteem (Noam Chomsky: universele grammatica): competence

Experiment:

[Nim Chimpsky](#)

Functies van vertellen

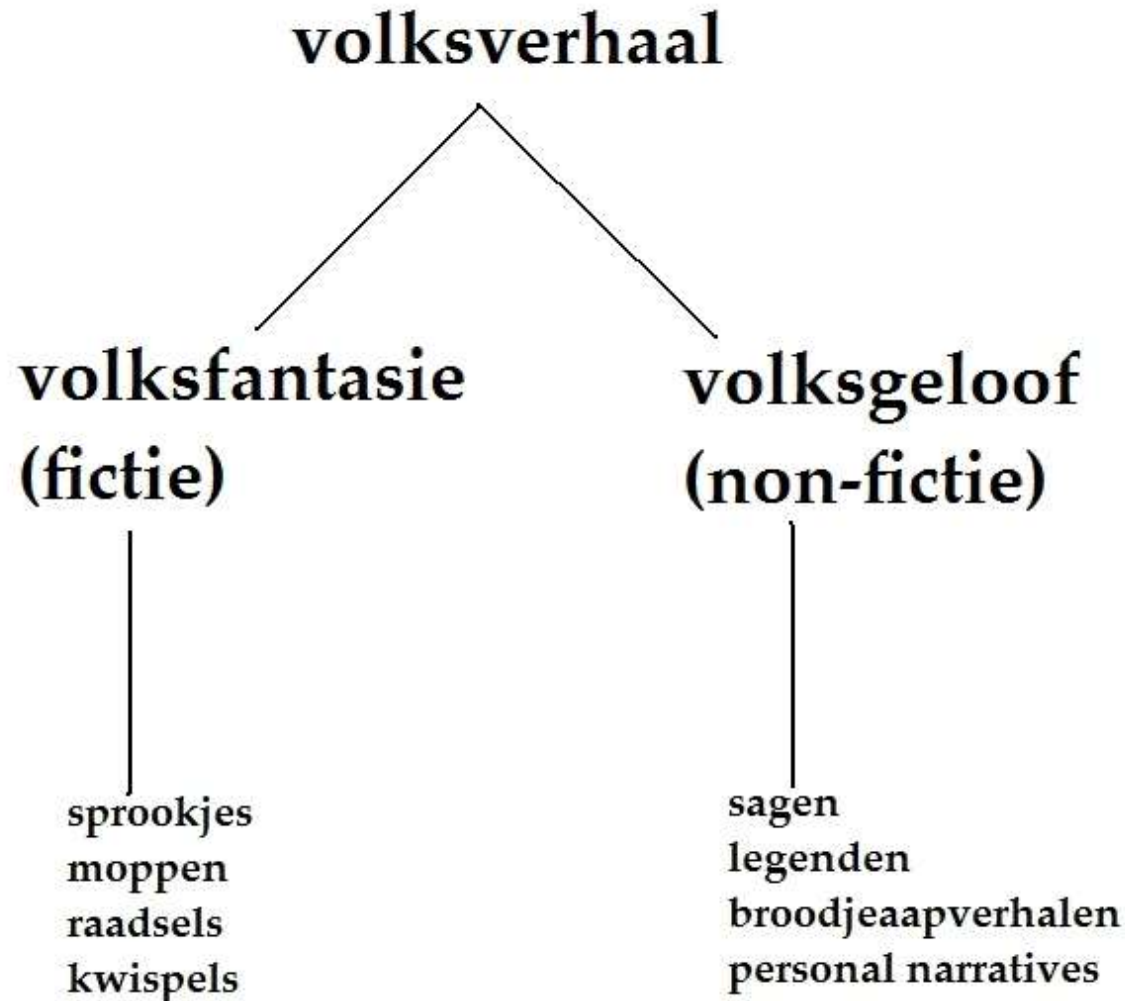
- Bonding: het verhaal als samenbindende factor
- Lering: het verhaal als voertuig van kennis
- Ethiek: het verhaal als moreel kompas / zingeving
- Vermaak: het verhaal als escape
- Katharsis: het verhaal als ontlading

Volksverhalen (Einfache Formen)

- Sprookjes
- Sagen
- Legendes
- Moppen
- Broodjeaapverhalen
- Raadsels
- Kwispels
- Personal narratives (levensverhalen)

(We hebben geen Nederlandse mythes;
Nehalennia)

Fictie en non-fictie

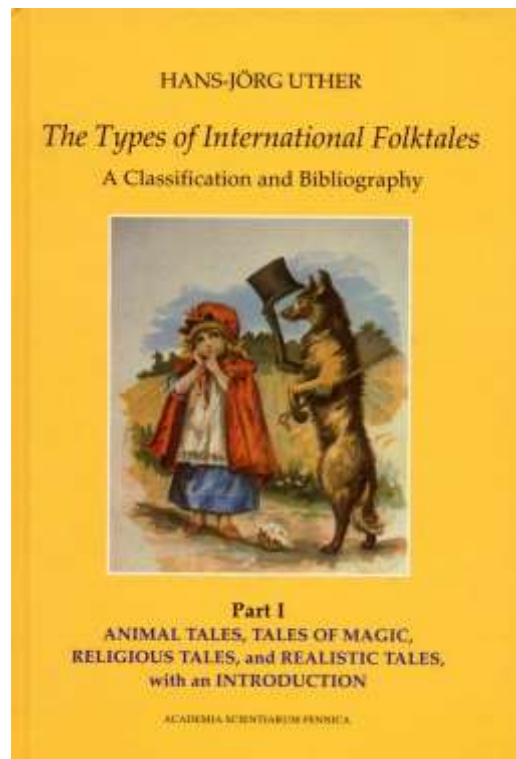

Fictie: typen en motieven

Aarne-Thompson-Uther: Types of International Folktales (2.200)

Thompson: Motif-Index of Folk-literature (45.000)

ATU 333 =
Roodkapje
H36.1 =
Slipper test

Drie lagen van motieven

Kleine, medium en grote motieven (Thompson)

Fairy tale type

ATU 555 The Fisherman and his Wife

Motif level 3

J346 Better be content with what you have, than try to get more and lose everything

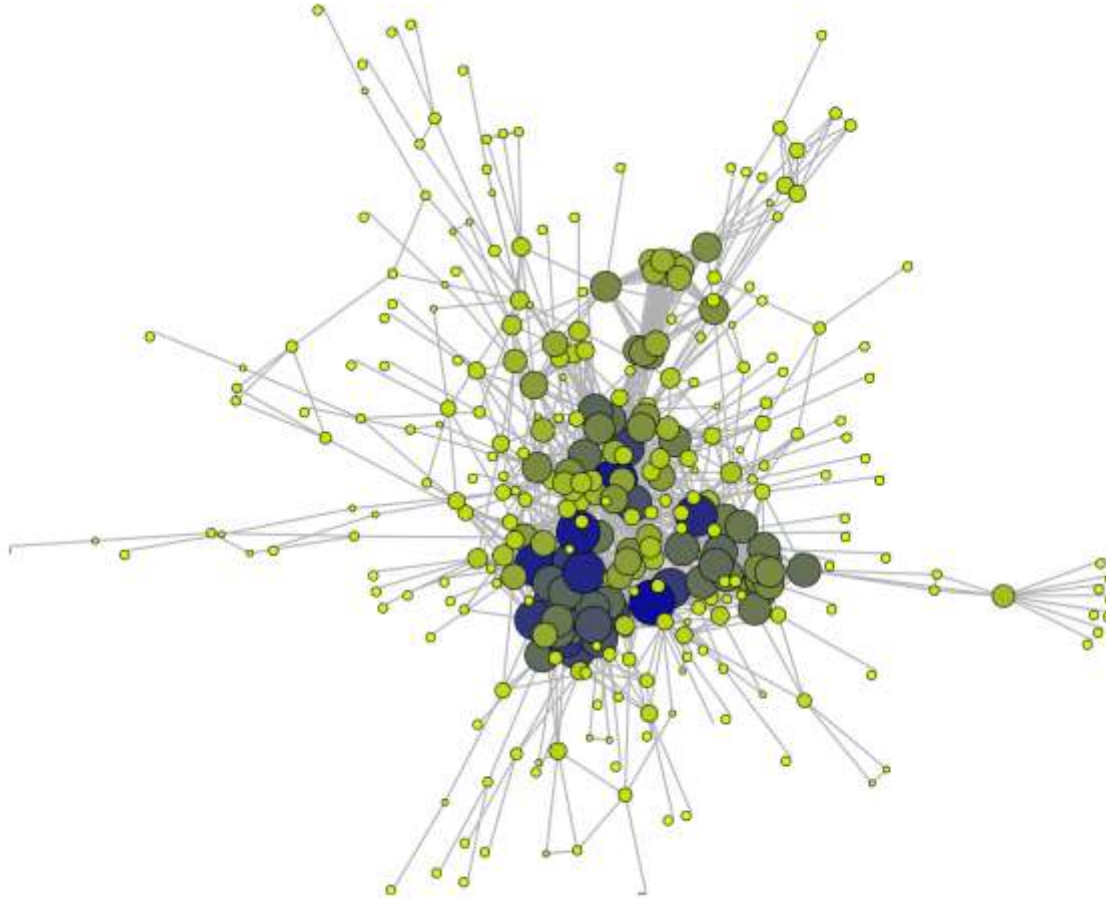
Motif level 2

T253 The Nagging Wife

Motif level 1

B375.1 Fish returned
to water: grateful

Uitwisselbaarheid van motieven

Bepaalde subgenres wisselen meer motieven uit dan andere

Bestaat er een (universele) verhaalgrammatica?

- Axel Olrik: epische wetten
  - Enkelvoudige centrale held
  - Enkelvoudig narratief verloop
  - Eenheid van actie
  - Transparantie
  - Logica
  - Herhaling
  - Openings- en slotformules

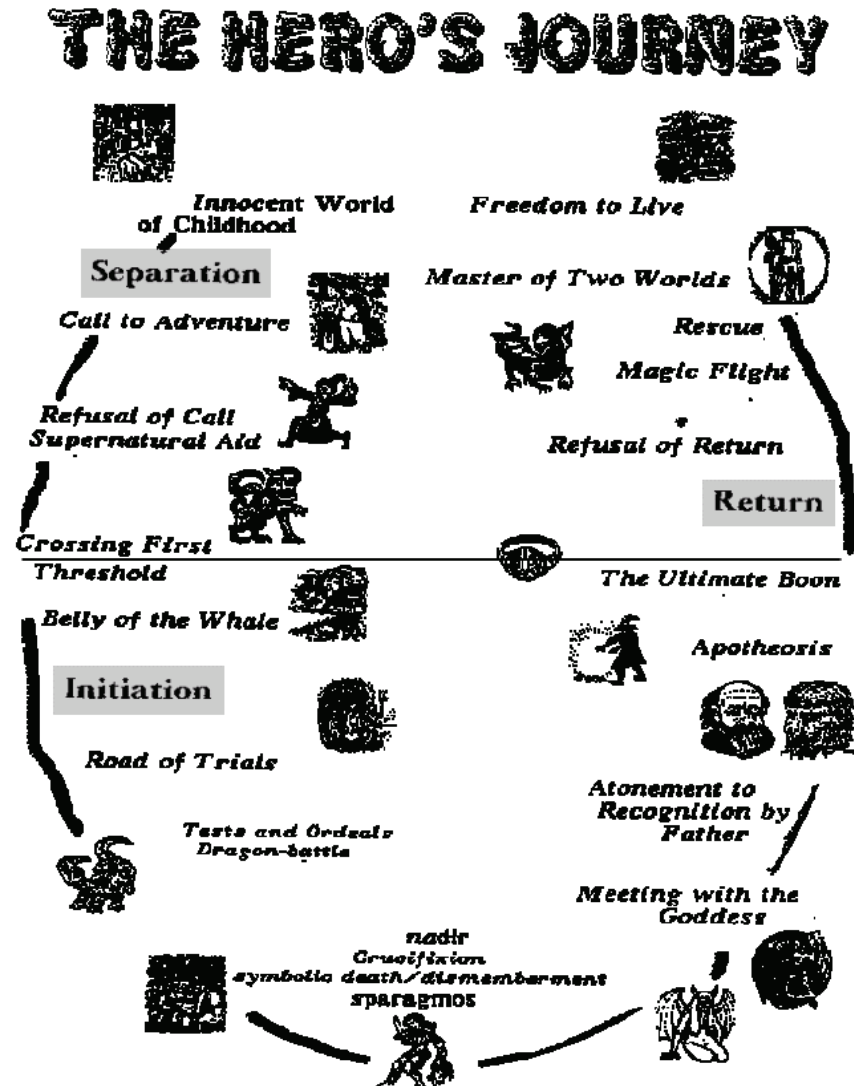
Propp en het toversprookje

7 karakters

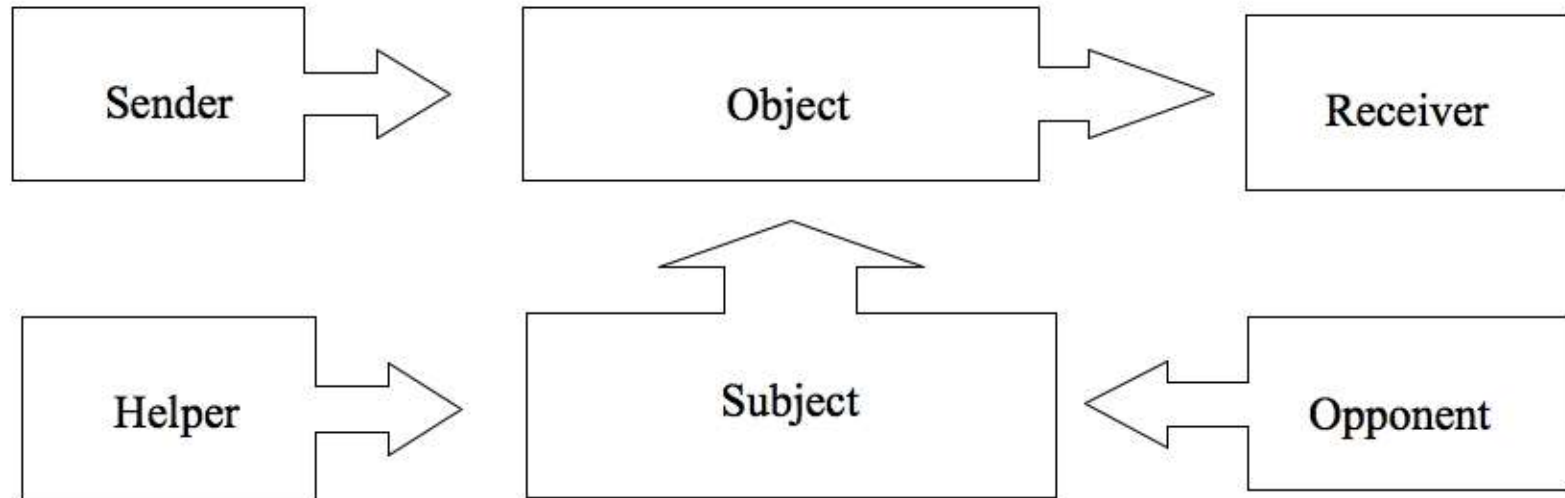
31 functies

A B C	↑	D E F G		H J I K	↓	Pr-Rs ^o L		Q Ex T U W*
				—————				
				L M J N K	↓	Pr-Rs		

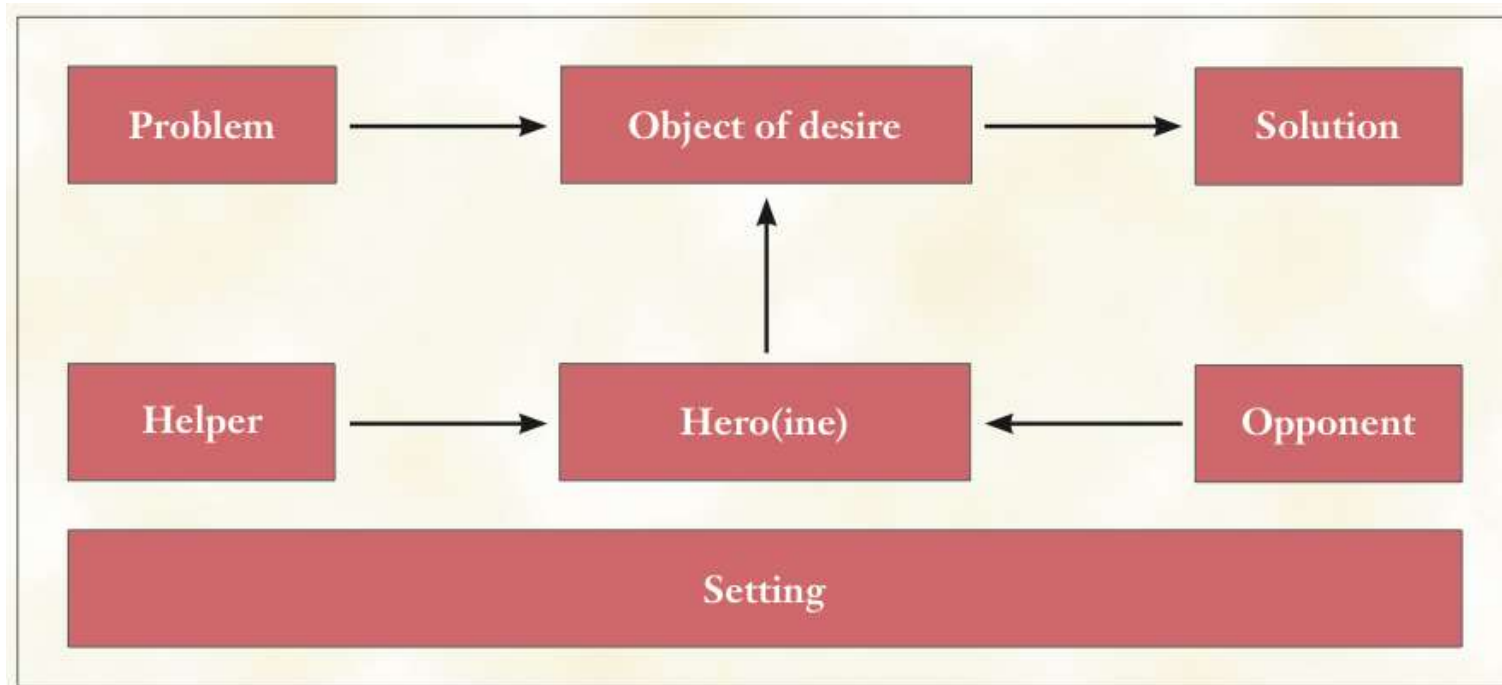
Campbell: archetypische, mythische held in steeds andere variaties

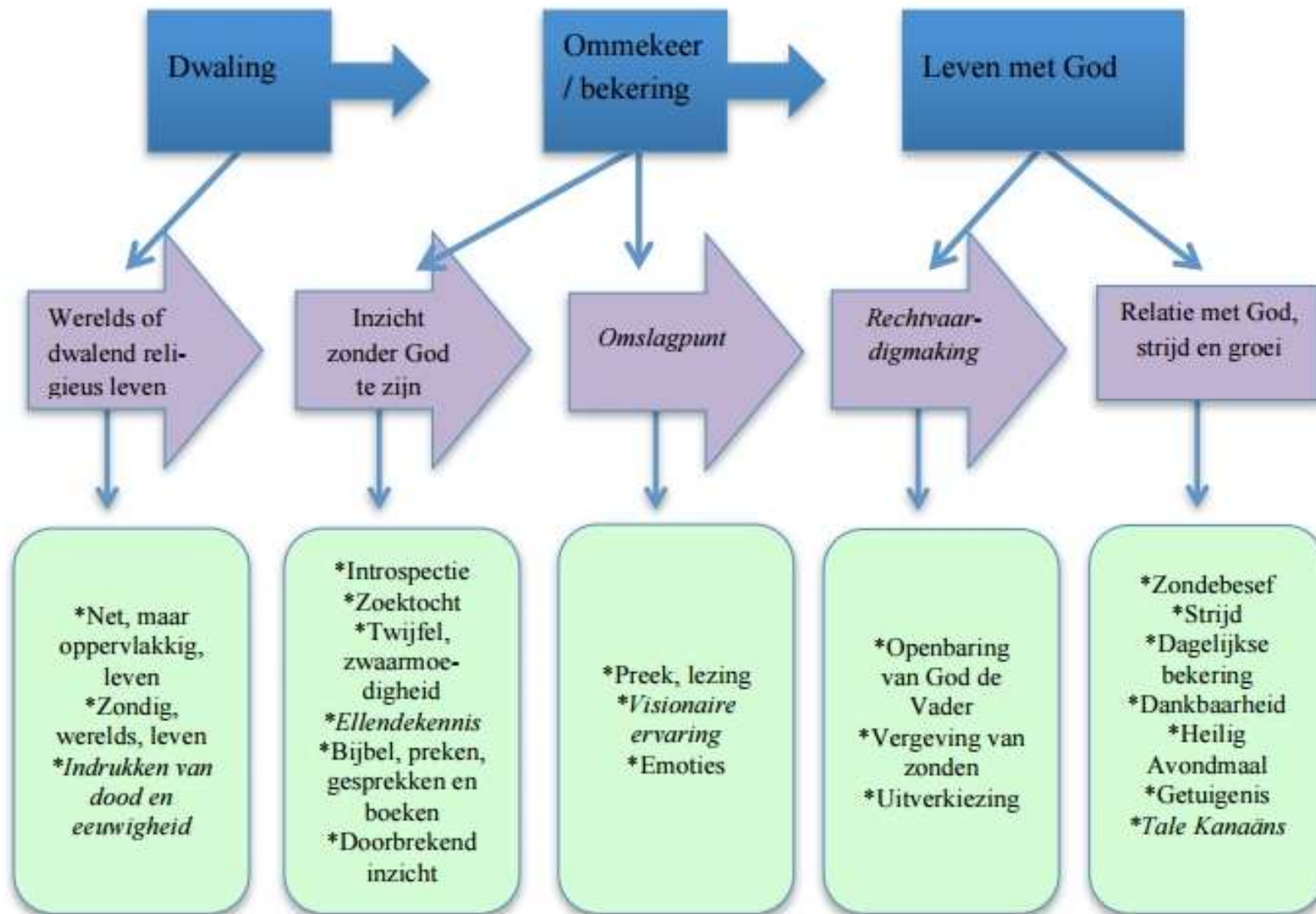
Greimas: actantenmodel

Narrative Matrix

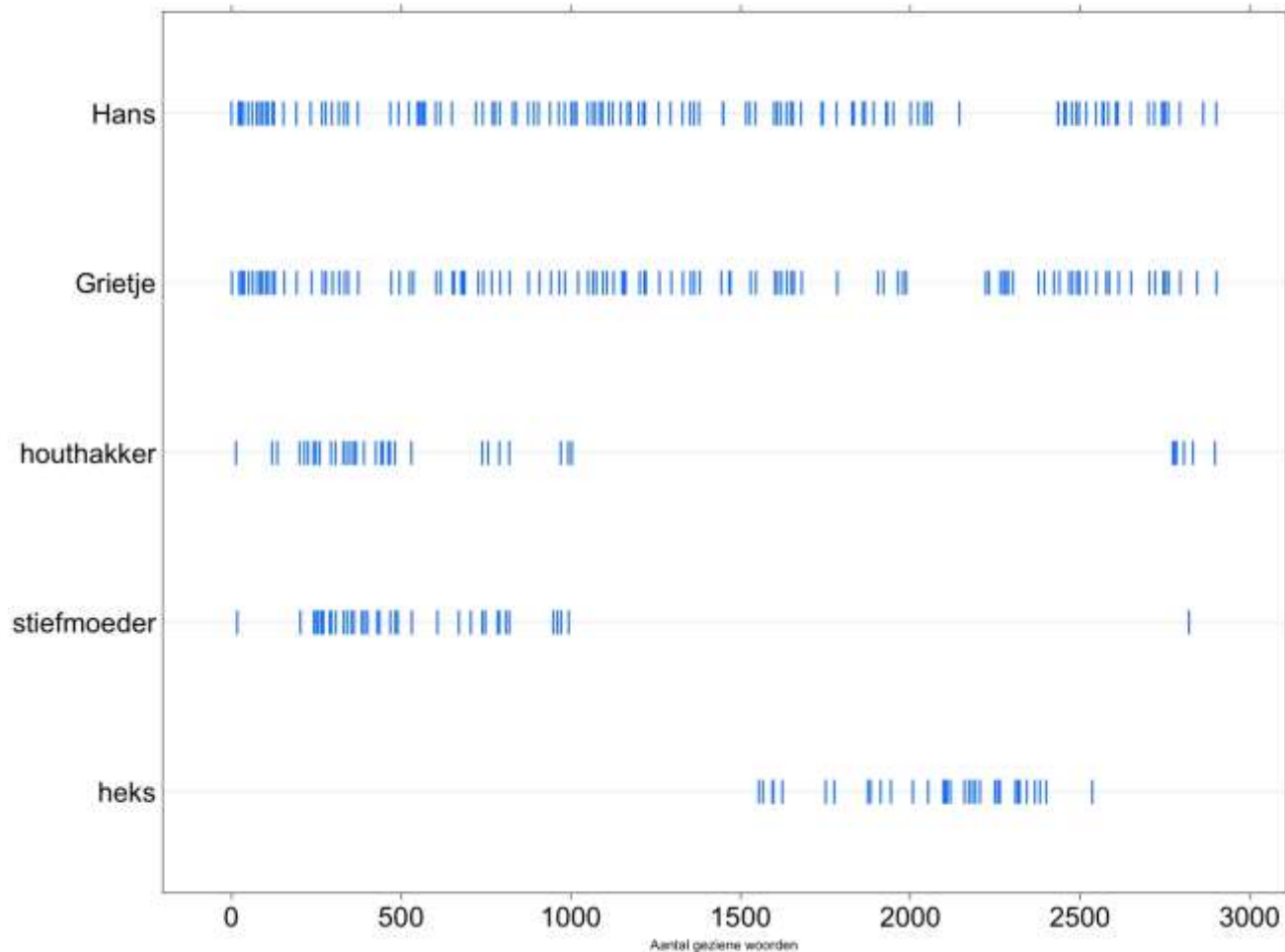
Elk subgenre heeft eigen invulling van de structuur: het bekeringsverhaal

Alles wijst op structuren en patronen: Hans en Grietje

- Dispersie van actanten

Vertellen alle volkeren verhalen?

Daniel Everett en leden van de Indiaanse Pirahã stam (Amazonegebied, Brazilië)

Verhalen als therapie en voor het nageslacht

- Reminiscentie-projecten
- Levensboeken

- Oral history (Verteld Verleden)

Humanitas – kring Almere

- Veronica Stutvoet
- Interviews
- 17 levensboeken, ook digitaal, plus contracten
- Meertens-vragenlijst als mogelijke leidraad

LEVENSBOEK

Twee recente boekjes (2016)

Herinneringen Marianna Krant

Gooitzen van der Laan: Gooitzen

Hoofdstukopbouw Marianna Krant (1)

Voorwoord 4

1 Mijn ouders 7

2 Pleegouders 13

3 Gezinsuitbreiding 21

4 Naar school 29

5 Vakanties 32

6 Middelbare school 36

7 Naar Israël 43

8 Verliefd, verloofd, getrouwd 49

9 Kinderen 55

10 Mijn zus en broer 60

Hoofdstukopbouw Marianna Krant (2)

11 Eigen bedrijf 64

12 Kinderen worden groot 70

13 Dieren 78

14 Een vakantie die ik niet gauw vergeet 80

15 Mijn ouders komen in Huizen wonen 82

16 Overlijden Hetty 89

17 Verhuizing naar Almere 92

18 Twee drama's 95

19 Mijn leven nu 100

Nawoord 102

Patronen

- Non-fictie
- Centrale held
- Chronologie (geboorte - ouderdom)
- Transparantie, logica

Tijdgebonden - tijdloos

- De levensverhalen zijn tijdgebonden en individueel
- De structuren zijn tijdloos en algemeen
- Meer studie nodig naar het specifieke genre van het levensboek
- Computational humanities kan helpen: big data taggen en analyseren op patronen